

การแก้ปัญหาสำหรับมนุษย์ในมุมมองของศาสนา

พระเทพบริรักษ์ติเมธี (สฤทธิ์ สิริชโย), ผศ.ดร.
ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์ครสวารค์

๑. บทนำ

มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับปัญหาโดยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นชนชาติเชื้อชาติหรือเผ่าพันธุ์ ได้ก็ตาม เกิดมาแล้วล้วนมีปัญหาด้วยกันทั้งนั้น และมนุษย์ก็อาศัยความรู้ของตนในการค้นหาสาเหตุ ของปัญหานั้นๆ ไปแตกต่างกัน บางพวกลื้อว่าปัญหาเกิดมาจากตัวมนุษย์เอง บางพวกลื้อว่า ปัญหาเกิดมาจากสิ่งที่มีอำนาจมากกว่ามนุษย์คือพระเจ้า ความคิดและการแก้ปัญหาของมนุษย์ ย่อมมีอิทธิพลต่อการแก้ปัญหาและวางแผนการกระทำการต่างๆ กัน เช่น บางคนเห็นว่า ตัวมนุษย์มีปัญหา จึงควรแก้ปัญหาที่ตัวมนุษย์ เช่น ศาสนา เช่น เห็นว่า วิญญาณที่ขังอยู่ในร่างเป็น ตัวปัญหา ดังนั้นวิธีการแก้ปัญหาคือการทราบนิรวัตให้หมดกิเลส โดยการทราบตนเอง ส่วนศาสนา คริสต์และศาสนาอิสลาม เห็นว่า ปัญหาของมนุษย์ คือการกระทำผิดต่อพระเจ้า ดังนั้นวิธีที่จะ แก้ปัญหาได้คือการสร้างความศรัทธา จงรักภักดีต่อพระเจ้า เพื่อให้พระเจ้าช่วยแก้ปัญหาให้กับตนเอง ศาสนาพุทธ เห็นว่า มนุษย์คือศูนย์กลางของจักรวาล ดังนั้น ควรจะแก้ปัญหาที่ตัวมนุษย์มากกว่า การไปอ้อนวอนเทพเจ้า ผิดกับศาสนาพราหมณ์ที่มีแนวคิดคล้ายๆ กับคริสต์และอิสลาม คือต้องให้ คนอื่นหรือสิ่งอื่นช่วยขัดปัดเบี้ยวกันให้ ยังมีอิทธิพลทางหนึ่งที่เห็นว่า ปัญหาของมนุษย์อยู่ที่สังคมมนุษย์ เป็นศาสนามนุษย์นิยมที่เห็นว่า การจะแก้ปัญหาของมนุษย์ได้ด้วยการพิจารณาที่มนุษย์ในเชิง เอกบุคคลแล้ว ยังเห็นว่า มนุษย์ยังมีปัญหาระดับสังคมด้วย ซึ่งปัญหาสังคมนี้ควรจะแก้ไขด้วยผู้นำ ของรัฐ กระบวนการของรัฐสมบทเข้าไปจัดการกับปัญหานี้ได้ ศาสนาที่กล่าวถึงนี้ก็คือ ศาสนาของจีอ

ในบทความนี้ ผู้เขียนพยายามจะตอบปัญหาว่า อะไรคือการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่นับถือศาสนา แต่ละศาสนา เช่น คริสต์ อิสลาม พุทธ เพราะมีปัญหาตรงที่ว่า ศาสนาสอนให้เป็นคนดีเหมือนกัน แต่วิธีการในการแก้ปัญหานั้นแตกต่างกัน เพื่อที่จะก้าวไปสู่ความเข้าใจนั้น จึงได้เสนอทบทวนนี้ ขึ้นมา

๒. ความหมาย : อะไรคือ การแก้ปัญหาที่แท้จริง

หากเราระมาพิจารณาดูคุณค่าที่ใช้ในการเขียนบทความนี้ เราจะพบว่า คำว่า การแก้ปัญหานั้น อาจมีนัยที่แตกต่างกันไป พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายของคำว่า การแก้ปัญหา คือ การทำให้คลายจากลักษณะที่แย่ ที่ติดขัด หรือที่เป็นเงื่อนไข เป็นปมอยู่ หรือการอธิบาย

ให้เข้าใจมากขึ้น เช่น การแก้ปัญหา การแก้กระทุก^๑ เฉพาะคำว่า ปัญหา แปลว่า ข้อสงสัย, ข้อที่ต้องพิจารณาแก้ไข^๒ ในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า Solution หมายถึง วิถีในการแก้ไขปัญหา หรือ เปิดเผยความยากของปัญหาหรือสถานการณ์ หรือแปลว่า คำตอบที่ถูกต้องของปัญหานั้นแบบฝึกหัด หรือการแข่งขัน ในคำกริยาใช้คำว่า Solve หมายถึงการค้นพบประดิษฐ์ปัญหาหรือการค้นพบปัญหา หรืออธิบายบางสิ่งบางอย่างที่มีความยากให้เข้าใจได้^๓ ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การแก้ปัญหางึงหมายถึง การแก้ไขสิ่งที่ยังคลุมเครือให้ชัดเจน หรือการอธิบายสิ่งที่ยังไม่เข้าใจให้เข้าใจมากขึ้น หรือการซึ่งแจ้งให้เหตุผลถึงสิ่งที่ยังไม่กระจ่างให้มีความกระจ่างชัดเจนมากขึ้น

อนึ่งการแก้ปัญหา (Solution) นี้หากเราจะมุ่งอธิบายและมองในภาพที่กว้างขึ้น ก็จะพบว่า การแก้ปัญหานั้นมีอยู่ ๒ ประเภท คือ

๑. การแก้ปัญหาทั่วๆ ไป ได้แก่ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสังคม, สิ่งแวดล้อม

๒. การแก้ปัญหาในทางศาสนา ได้แก่ ปัญหาด้านแนวคิด, การปฏิบัติของมนุษย์

จะเห็นได้ว่า ในการอธิบายและเสนอทความนี้ผู้เขียนมุ่งจะอธิบายในประเด็นที่ ๒ เป็นหลัก ว่า ศาสนาแต่ละศาสนาของมนุษย์ว่า เป็นผู้มีปัญหาอย่างไร และได้เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา อันเป็นทางรอดให้กับมนุษย์อย่างไรได้ และหากมองในแง่รายละเอียดแล้วจะพบว่า จุดมุ่งหมายของ ศาสนานั้นก็คือ การให้ที่พึ่งทางจิตใจ และความสุขแก่มนุษย์^๔ ซึ่งอภินัยหนึ่ง จุดมุ่งหมายนี้ก็คือ การเข้าไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในตัวของมนุษย์นั่นเอง

อนึ่งหากเราหันมามองในภาพรวมของศาสนาเราจะพบว่า สิ่งที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน ระหว่าง การแก้ปัญหาของมนุษย์คือเป้าหมายหรือสิ่งสูงสุดของศาสนา เพราะเป้าหมายที่ศาสนา ได้วางไว้ คือ สิ่งที่ถือว่า เป็นทางรอดอย่างแท้จริงของมนุษย์ และหากจะมีวิธีการใด ๆ ที่ศาสนาได้วางไว้ วิธีการนั้น ๆ ก็จะมุ่งไปสู่จุดหมายอันเป็นทางรอดแทนทั้งสิ้น

๓. ประเภทของศาสนา กับ จุดหมายของการแก้ปัญหาของมนุษย์

ก่อนจะพูดถึงว่า แต่ละศาสนาจะเสนอ มุมมอง หรือตระหนัตเพื่อการแก้ไขปัญหาให้กับมนุษย์ อย่างไร เราควรจะหันมามองถึงสถานะของศาสนาแต่ละศาสนาว่า จดอยู่ในประเภทใดบ้าง และการ

^๑ สำนักราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๖๕ (กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๖๕), หน้า ๑๐๙–๑๑๖.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘๙.

^๓ Dellar Summer (edited), **Longmau Dictionary of Contemporary English** (Third Editon) (Spain: Cayfosa Barcelona 1995) pp.1369.

^๔ สุกัตรา สุภาพ, สังคมวิทยา, (กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพาณิช ๒๕๔๐) หน้า ๘๑.

ที่ศาสนาแต่ละศาสนาถูกจัดเป็นประเภทนั้น มีความสำคัญต่อการเสนอวิธีการแก้ปัญหาชีวิตของมนุษย์อย่างไร โดยสรุปแล้ว ผู้เขียนพยายามให้มองประเภทศาสนาออกเป็นประเภทได้ ๓ ประเภทดังนี้ คือ

๓.๑ ศาสนาแบบเทวนิยม (Theism)

๓.๒ ศาสนาแบบธรรมชาตินิยม (Naturalism)^๔

๓.๓ ศาสนาแบบมนุษย์นิยม (Humanism)

๓.๑ ศาสนาแบบเทวนิยม (Theistic Religions) ศาสนาประเภทนี้เชื่อว่า มีพระเจ้า^๕ เชื่อว่า พระเจ้าคือผู้ที่จะช่วยแก้ปัญหาของมนุษย์ได้ ศาสนาประเภทนี้ยึด center หรือมนุษย์ศูนย์กลางของจักรวาลอยู่ที่ “สิ่งนั้น” หรือ Being ซึ่งจะมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น God =พระเจ้า” หรือ ปรมาตมัน หรือพระรมมัน^๖ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็นพระเจ้าหรือพระรมมัน ปรมาตมัน ก็ตาม ศาสนาประเภทนี้จะยึดพระเจ้าเป็นศูนย์กลางของความสมบูรณ์ (Absolute) ทุกอย่างดังนั้น ปัญหาของมนุษย์ จึงไม่ใช่ปัญหาของมนุษย์ แต่ปัญหาของมนุษย์คือ พระเจ้า กล่าวคือ ถ้ามนุษย์มีปัญหากันแก้มิใช่ ตัวมนุษย์เอง แต่เป็นพระเจ้าเท่านั้นที่จะแก้ได้ ดังนั้น มนุษย์ส่วนมากจะต้องให้วอนต่อพระเจ้า องค์ สาเหตุที่มนุษย์ต้องทำเช่นนั้น เพราะมนุษย์เป็นส่วนหนึ่งหรือเมล็ดพันธุ์ (seeds) ของพระเจ้า ดังนั้น การที่จะรู้ปัญหา หรือวิธีแก้ปัญหาจะต้องสืบทอดเป็นสำคัญ เช่น พระหมณ์เห็นว่า มนุษย์เกิดจากพระ หรือ ปรมาตมัน^๗ คริสต์ อิสลาม เห็นว่า มนุษย์เกิดมาจากพระเจ้า ศาสนาพราหมณ์เห็นว่า มนุษย์มีปัญหา คือ ทุกนี้ เวียนว่ายตายเกิดเพระมนุษย์ไม่รู้ความจริงที่ว่า ตนเองเป็นใคร ต่อเมื่อมนุษย์รู้เท่านั้นแหล่ะ ก็จะหมดทุกข์^๘ ส่วนคริสต์ อิสลาม เห็นว่า มนุษย์มีปัญหาเพระมนุษย์ ผิดต่อพระเจ้าอันสืบเนื่องมาจากมนุษย์คู่แรกของพระเจ้าคืออาdam กับอีฟ ^๙ อิสลามบอกว่า มนุษย์ มีทุกข์ เพราะไม่เชื่อพระเจ้า ทางรอดคือ การยอม—ครั้ทรา เป็นต้น

๓.๒ ศาสนาแบบธรรมชาตินิยม (Naturalist Religions) หมายถึง ศาสนาที่เชื่อว่า เทพเจ้าแสดงตนออกมากจากธรรมชาติหรือผ่านธรรมชาติ หรือทุกสิ่งทุกอย่างในธรรมชาตินี้มีเบื้องหลังที่สา

^๔ ปรีชา ช้างขาวภูยืน และคณะ, มนุษย์กับศาสนา (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๖๗.

^๕ มนต์ ทองชัช, ๕ ศาสนาสำคัญของโลก (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐), หน้า ๕.

^๖ สุจitra รณรื่น, ศาสนาเปรียบเทียบ (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, ๒๕๔๐), หน้า ๑.

^๗ เสถียร พันธรังษี, ศาสนาเปรียบเทียบ (กรุงเทพฯ : ศาสนาประทีป, ๒๕๑๗), หน้า ๖๕–๖๖.

^๘ ดันย ไชโยรา, นานาศาสนา (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๗), หน้า ๓๖–๓๘.

^๙ ดันย ไชโยรา, นานาศาสนา, หน้า ๓๗.

^{๑๐} สุจitra รณรื่น, ศาสนาเปรียบเทียบ, หน้า ๒๑๐ .

“ไปหาต้นกำเนิด (original)” ได้ กล่าวคือ ศาสนาประเพณีเชื่อว่า ในธรรมชาติมีเทวดารักษาอยู่^{๑๒} อย่างไรก็ตาม เพื่อจะให้เข้าใจความหมายได้ชัดก็ขออธิบายเล็กน้อยว่า ที่แท้แล้ว ศาสนาธรรมชาตินิยม มีความหมายในทางใดบ้าง

๑) หมายถึง ศาสนาที่สอนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติ เช่น เรื่อง การเกิด การแก่ การเจ็บ การตาย

๒) หมายถึง ศาสนาที่สอนเรื่องธรรมชาติที่แปรเปลี่ยนเป็นทุกข์อยู่ตลอดเวลา และแนวทางในการดับทุกข์

๓) หมายถึง ศาสนาที่สอนมุ่งเพื่ออธิบายธรรมชาติของสรรพสิ่งที่เป็นไปตามข้อแท้จริงทางสังคม

จากความหมายที่กล่าวมาทั้งหมด ศาสนาธรรมชาตินิยม อาจจะเป็นศาสนาเทวนิยมก็ได้ ถ้าเน้นในเรื่องของเทพเจ้าประจำธรรมชาติ หรืออาจจะเป็นเหลวนิยมก็ได้ ถ้าเน้นในเรื่องของหลักการทางธรรมชาติ ซึ่งคำสั่งสอนก็จะมีสารัตถะอยู่ ๒ ระดับ คือ

๑) ในระดับเทวนิยม ที่มุ่งการเข้าถึงธรรมชาติ ซึ่งเป็นตัวผ่านของเทพเจ้า

๒) ในระดับแองคิดปรัชญา ก้มุ่งให้เข้าถึงข้อเท็จจริงของกระบวนการทางธรรมชาติ เช่น เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทำดีได้ช้า ทำช้าได้ช้า เป็นต้น

สำหรับการแก้ไขปัญหา ก็จะเป็นไปใน ๒ ลักษณะ คือ ถ้ามุ่งอธิบายแบบเทวนิยม ทางรอด ก็คือ การยอมต่อธรรมชาติ ให้เทพเจ้าธรรมชาติช่วย แต่ถ้ามุ่งอธิบายถึงกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ก็จะต้องหันมาเข้าใจในกฎของธรรมชาติว่า อะไร คือทุกข์ อะไรคือเหตุแห่งทุกข์ และอะไรคือ การดับทุกข์นั้น ๆ โดยในแองคิดหรือหลักการแบบที่จะไม่สับยmomเทพเจ้า ซึ่งก็ถือว่า เป็นทางรอด อย่างหนึ่ง

๓.๓ ศาสนาแบบมนุษย์นิยม (Humanist Religions) ศาสนาประเพณีมีความหมายที่มุ่งให้ มนุษย์เป็นจุดศูนย์กลาง Human's center โดยเฉพาะแล้วพระพุทธศาสนาถือว่า ธรรมอยู่ในหลักการแบบนี้^{๑๓} ดังนั้น ปัญหาการแก้ปัญหาของคนในทرسนะของศาสนาประเพณีจึงมุ่งไปที่ตัวมนุษย์ เป็นสำคัญโดยมีกรอบแนวคิดที่สำคัญอยู่ที่ว่า ธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีทุกข์ และทุกข์ก็คือปัญหา การจะแก้ปัญหามนุษย์ได้ก็คือการแก้ทุกข์ให้หมดไป เมื่อแก้ทุกข์ได้ก็เท่ากับปัญหาของมนุษย์นั้นจบลง

^{๑๒} สุรีพ ปัญญาณุภาพ, ศาสนาเบรียบเที่ยบ, (กรุงเทพฯ : มหาภูมิราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๗.

^{๑๓} เสรี พงศ์พิช และคณะ, คณ : ในทرسนะของพุทธศาสนา อิสลามและคริสต์ศาสนา, (กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๔), หน้า ๑๙.

ดังนั้น จากการกล่าวมาทั้งหมดเราจะพบว่า ศาสนาต่าง ๆ ที่แบ่งเป็นประเภททั้ง ๓ ประเภทนั้น ย่อมาเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาชีวิตมนุษย์ในแนวทางที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนั้นมักก็ขึ้นอยู่กับว่า ครอบแนวคิดในเรื่องจุดมุ่งหมายของศาสนานั้นวางไว้แตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น

๔. การแก้ปัญหาของมนุษย์: มุมมองของศาสนา

ต่อไปเราจะพูดถึงว่า ศาสนาต่าง ๆ ได้มีทรรศนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาชีวิตของมนุษย์อย่างไร แต่ก่อนที่จะก้าวเข้าไปในใจฉบับปัญหาต่าง ๆ นั้นเราต้องมาตอบคำถามกันเสียก่อนว่า “ปัญหา” ในความหมายของแต่ละศาสนานั้นคืออะไรก่อน

๔.๑ ปัญหาของมนุษย์ในแต่ละศาสนา ในแนวทางพระพุทธศาสนา นั้น ปัญหาของมนุษย์ ก็คือ ทุกข์ (Suffering) อันเกิดมาจากการไม่รู้ในอริยสัจจ์ คือความจริงอันประเสริฐ ๔ ข้อ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค (ซึ่งจะกล่าวต่อไปข้างหน้า) และเห็นว่า ทุกข์นั้นเป็นปัญหาสำคัญ เพราะว่า ทุกข์นั้น เป็นเหตุให้คนต้องดิ้นรนและสูญเสีย ขณะเดียวกันก็เป็นปัญหาสำคัญ เพราะว่า ทุกข์นั้น เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ เช่น ต้องการสิ่งที่รักไม่ได้ก็เป็นทุกข์ พลัดพรากจากสิ่งที่รักก็เป็นทุกข์ หรือการเจอะเจอกับสิ่งที่ไม่ชอบใจก็เป็นทุกข์^{๑๔} โดยที่ทุกข์นั้นมีอยู่ ๒ ประเภท คือ

๑. ทุกข์กาย ได้แก่ ความลำบากทางกาย เช่น ความทิ้ง ความจน ความอดอย่าง
๒. ทุกข์ทางใจ ได้แก่ ความโอมนัส เศร้าใจ เสียใจ วุ่นวายใจ เป็นต้น^{๑๕}

หรืออาจจะแบ่งเป็นประเภทได้อีก ๒ ประเภท คือ ๑. ทุกข์ประจำ คือ ทุกข์ที่เกิดตลอดชีวิต เช่น ความเกิดความแก่ความเจ็บความตายเหล่านั้นเป็นทุกข์ประจำ และ ๒. ทุกข์จร ได้แก่ เป็นบางครั้งคราวจะมา เช่น ความเบื่อหน่าย ความทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก บีบคั้น แปรเปลี่ยน ไม่คงเดิมนี้เองที่พระพุทธศาสนา เห็นว่าเป็น “ปัญหา” ที่ยิ่งใหญ่ของมนุษย์ที่จะต้องแก้ไขคือ การหากทางดับทุกข์ และสาเหตุแห่งทุกข์อันเป็นปัญหานั้นให้ได้

ส่วนศาสนาริสต์ เห็นว่า ปัญหาของมนุษย์ก็คือ บап สาเหตุที่เป็นบาปก็เพราะมนุษย์คุ้มครองโลกคือ อาทิตย์และอ้วาที่พระเจ้าได้สร้างไว้ให้อยู่ในสวนอีเดน พร้อมกับคำข้อว่า “ผลไม้ทุกอย่าง ในสวนนี้ เจ้ากินได้ทั้งหมด เว้นแต่ต้นที่ให้ความรู้ดีรู้ชั่วนั้น เจ้าอย่ากินเด็ดขาด” แต่อาทิตย์กับอ้ววาก็ไม่เชื่อ กินผลไม้นั้นเป็นเหตุให้ “บап” ได้เหลียนมาสู่ด้วยของมนุษย์ ทำให้พระเจ้าต้องลงโทษมนุษย์ ทำให้ต้นไม้ธรรมชาติต่างๆ เปลี่ยนไปหมด และพระเจ้าก็ได้สาปแช่งให้คนทั้ง ๒ เป็นดินเหมือนเดิม และทำให้เขายัง ๒ ต้องประสบภัย ๓ ประการ คือ

^{๑๔} เสรี พงศ์พิศ และคณะ, คน : ในทรรศนะของพุทธศาสนา อิสลามและคริสต์ศาสนา, หน้า ๔๑.

^{๑๕} พระธรรมปีฎก (ป.อ.ปยุตโต) พจนาณุกรรມพุทธศาสนา : ฉบับประมวลธรรม (กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๗๓.

๑. ต้องตาย อันเป็นโภชnidหนึ่งของบาป ถูกขับไล่ออกจากอาณาจักรของพระเจ้า
๒. จิตใจตกอยู่ในกิเลสตัณหา ไม่บริสุทธิ์ เช่นเดิม เห็นแก่ตัว เป็นต้น
๓. ต้องดำเนินชีวิตด้วยการต่อสู้กับความทุกข์ยากต่างๆ ในโลกที่เปลี่ยนแปลง ในโลกที่ Lewinsky ที่พระเจ้าได้สถาปัตยไว้นั้น

เมื่อมนุษย์คู่แรกมีลูกหลานออกมาก็จะได้รับผลของบาป คือ สภาวะ ๓ ประการที่ถูกสถาปจากพระเจ้าในคราวแรกนั้นเอง และผลจากบาปของมนุษย์ในครั้งแรก มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาที่มีบาปติดตัวมาโดยปริยาย^{๑๖} จะเห็นว่าปัญหาของมนุษย์ คือบาปที่เป็นผลมาจากการอดีต ที่เป็นความผิดพลาดของมนุษย์นั้นเอง ดังนั้น การจะแก้ปัญหาของคริสต์ก็คือ การกำจัดบาปให้หมดไปแล้ว จะได้กลับไปอยู่กับพระเจ้า ซึ่งจะกล่าวต่อไป

สำหรับศาสนอิสลาม ปัญหาของมนุษย์ก็คือ บาปอันเกิดจากการกบฏไม่ยอมจำนำนต่อพระเจ้า เพราะคำว่าอิสลามนั้น หมายถึง การยอมจำนำนต่อเจตนารมณ์ของอัลเลาะห์ ผู้ยอมจำนำนหรือสิ่งที่ยอมจำนำนต่ออัลเลาะห์เรียกว่า ญสติม^{๑๗} อนึ่ง หากมองความเป็นมาหรือประวัติความเป็นมาของศาสนาอิสลามโดยเฉพาะเรื่องสร้างโลกนั้น มีความละเอียดกับศาสนาคริสต์มาก โดยสรุปแล้วมนุษย์ถูกสร้างจากพระเจ้าและทำผิดต่อพระเจ้าในภายหลัง

คนเกิดมาที่มีบาปติดตัวมาและทำบาป แต่ทุกสิ่งจะไม่บาปมากไปกว่าการทรยศหรือไม่เคารพพระเจ้า ถ้าคนยอมจำนำนต่อพระเจ้าก็จะเป็นคนดี แต่ถ้าคนไม่ยอมจำนำนก็จะถูกไล่เป็นคนบาปไป เมื่อก่อนกับมนุษย์คู่แรกที่ทำผิดต่อพระเจ้า สำหรับการแก้ปัญหาของอิสลามก็คือ ต้องจำนำสัญยอมเคารพพระเจ้าเท่านั้น จึงจะรอด

สำหรับศาสนาพราหมณ์เห็นว่าพระพรหมสร้างสรรค์สิ่งทั้งมนุษย์และสัตว์โดยที่มีมนุษย์นั้น เป็นวิญญาณที่กระเด็นออกจากวิญญาณสาがらคือพระหมมัน มนุษย์มีปัญหามีความทุกข์กับพระมนุษย์ ถูกอวิทยา (อวิชา=ความไม่รู้ครอบบั้นจนไม่รู้ความจริงว่าที่แท้ต้นตอของตนเองคืออะไร) ดังนั้นมีมนุษย์ไม่รู้ต้องเวียนว่ายตายเกิดต่อไปอีกยาวนาน ต่อเมื่อตนเองคั่นพบว่าเรามาจากไหน มาจากพระหมเท่านั้นก็จะแก้ปัญหาตัวเองได้ทันที จะเห็นว่าจากการกล่าวมาทั้งหมดปัญหาของมนุษย์ มีแตกต่างกันไป แต่โดยสรุปแล้วก็มีดังนี้ คือ

๑. ทุกข์ – พุทธศาสนา
๒. บาป – คริสต์, อิสลาม
๓. ความไม่รู้ – พราหมณ์

^{๑๖} สุจิตรา รณรงค์, ศาสนาเบรียบเที่ยบ, หน้า ๒๐๙–๒๑๑.

^{๑๗} เสรี พงศ์พิศ และคณะ, คน : ในการศึกษาพุทธศาสนา อิสลาม และคริสต์ศาสนา, หน้า ๑๓๖.

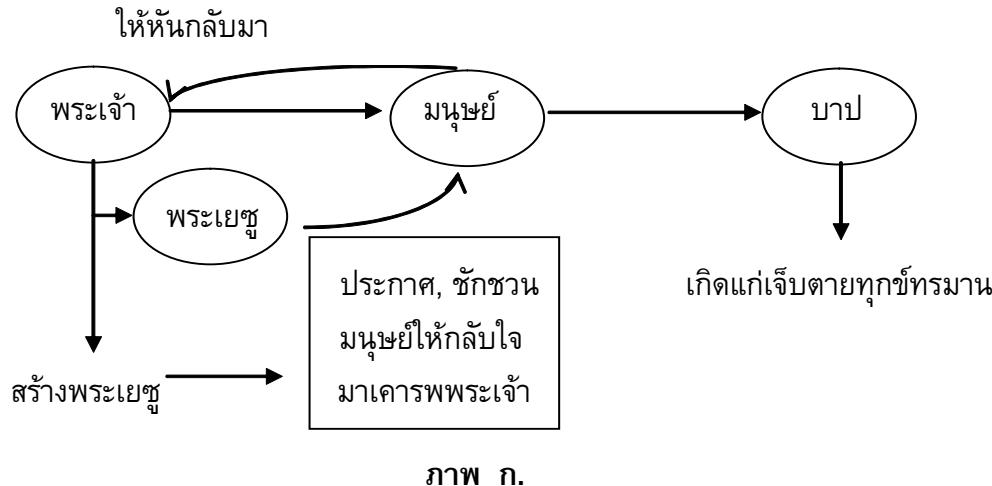
๔.๒ วิธีแก้ปัญหาสำหรับมนุษย์

เมื่อเรารู้ว่าอะไรคือปัญหาต่อไปในชีวิต คิดกันว่าอะไรคือทางออกหรือวิธีแก้ปัญหาของแต่ละศาสนาในอันจะเสนอทางรอด (Life Survival) ให้กับมนุษย์ โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหามนุษย์ของแต่ละศาสนามีดังต่อไปนี้ คือ

๔.๒.๑ ศาสนาคริสต์ เห็นว่าบ้าป็อกปั่นคือปัญหาสำคัญของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์ได้รับผลกระทบคือบาปจากการลงโทษของพระเจ้าตั้งแต่ครั้งอดีตถึงแม้จะมีพระเยซูมาไก่บ้าปแล้วก็ตาม แต่ก็ปรากฏว่า บ้าปของมนุษย์ยังไม่หมดไป ดังนั้น มนุษย์จึงตกลอยู่ในฐานะของ อธรรมบุคคล เป็นคนบ้าปมาตั้งแต่เกิดมานั้น มนุษย์จึงรอคอยคนที่มาไก่บ้าปและมาประกาศให้คน “กลับใจ” ไปหาพระเจ้า เพราะแท้ที่จริงแล้วมนุษย์นั้นมาจากพระเจ้า ดังนั้น มนุษย์ก็จะต้องกลับไปหาพระเจ้าดังเดิม นักปรัชญาได้ตีความว่า มนุษย์ที่แท้คือ จายา หรือ เงาของพระเจ้า มีคุณสมบัติของพระเจ้าอยู่แล้ว แต่มนุษย์หันกลับไปเชื่อบาปไปหลงมายกับสิ่งลวง คือบานั้น เป็นเหตุให้พระเจ้าต้องลงโทษ โดยการสาปเช่น ให้ตกลอยู่ภายใต้โลกอันโสมนนิ เหตุที่มนุษย์เป็นบ้าป เพราะมนุษย์หันหลังให้กับพระเจ้า เมื่อมนุษย์เป็นคนบ้าป ดังนั้นจึงเรียกร้องอยู่ตลอดเวลาที่จะหลุดพ้นจากบ้าป มีสิ่งเดียวเท่านั้นจะทำให้มนุษย์พ้นจากบ้าปได้ก็คือ ต้องหันกลับเข้าไปสู่กฎของพระเจ้าฯ ซึ่งก็หมายความว่าให้มนุษย์หันหลังให้บ้าปแล้วหันหน้าไปสู่พระเจ้าแล้วมนุษย์ก็จะรอด ซึ่งการหันหน้าเข้าหาพระเจ้าก็โดยการให้ความรักพระเจ้าโดยผ่านพระเยซู และเคราะพคำสอนของพระเยซู ซึ่งพระองค์เป็นตัวแทนของพระเจ้า ที่สามารถทำให้มนุษย์หันกลับมาเคารพพระเจ้า และทำให้มนุษย์หลุดพ้นจากบ้าปได้

จากการกล่าวมาทั้งหมดจะพบว่า แนวคิดเรื่องบ้าปกับพระเจ้าและมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่มีมาคู่กัน และเป็นเงื่อนไขสำคัญของศาสนาคริสต์ ซึ่งก่อนที่จะอธิบายต่อไปขอให้ดูภาพนี้

๑๙ เสรี พงศ์พิศ และคณะ, หน้า ๒๒๐-๒๒๔.

จากภาพจะเห็นว่า พระเจ้าสร้างเรื่องของพระองค์คือพระเจ้าแล้วทรงให้สิทธิของพระองค์แก่ มนุษย์แต่มนุษย์ไม่มองเห็นสิ่งนั้น กลับไปหลงใหลในบป ดังนั้น มนุษย์ในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของ พระเจ้าจึงทำกับเป็นกบฏไม่เคารพเจ้านายกลับไปมัวรับบป จนเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์นา้นป ประกาศ เมื่อเป็นเช่นนั้นพระเจ้าจึงส่งพระ夷ชุมาเกิดเพื่อเป็นผู้ประกาศสัจจะของพระองค์และชวน มนุษย์ผู้หลงผิดผู้มีทุกข์นั้นให้หันหลังกลับมาหาพระเจ้าอีก

ดังนั้น จากจุดนี้เรารىจสูปได้ว่า หากมนุษย์ผู้มีบปนั้นยอมเป็นกบฏต่อบป (กำจัดบป) หันหลังให้บปแล้วหันหน้ามาพบพระเจ้า เขา ก็จะสามารถตอบความสุข กลับมาเป็น “คนใหม่” คือ เป็นชาวคริสต์ ผู้ไม่หลงผิดต่อไปซึ่งก็ได้รับผลจากพระเจ้า ทำให้มีความสุขได้ เพราะการกระทำ ของมนุษย์ที่ถูกต้องจะต้องถูกชักนำโดยพระเจ้าเท่านั้น^{๑๙}

๕.๒.๒ ศาสนาอิสลาม สำหรับแนวคิดการสร้างโลกของพระเจ้าในทัศนะของศาสนา อิสลามก็เช่นเดียวกับคริสต์เพราตันรา (Source) ที่แท้จริงของคริสต์และอิสลามก็คือ ศาสนา ยิวหรืออยุudaห์โบราณ แต่จะมาแตกต่างตรงที่ศาสนาอิสลามเน้นว่าศาสนาที่ต้องภักดีต่อพระเจ้า เพราพระเจ้าทรงเป็น “ผู้ทรงให้เป็น ทรงให้ตาย คนไม่ได้เกิดขึ้นเอง หรือเกิดขึ้นโดยบังเอิญ แต่เกิดขึ้นตามเจตนารมณ์” หรือความประسنค์ของอัลเลาะห์^{๒๐} เมื่อคนตกอยู่ในฐานะผู้ถูกสร้างโดย สิ่งหนึ่ง ดังนั้น คนจะต้องพยายามต่อสิ่งนั้น โดยจะหาข้อหลักเลียงไม่ได้ เพราพระเจ้าสั่งไว้ว่า

“สูเจ้าปฏิเสธอัลเลาะห์ได้ที่ไหน เมื่อสูเจ้าปราศจากชีวิตแล้ว พระองค์ทรงให้สูเจ้ามีชีวิตแล้ว พระองค์จะให้สูเจ้าตาย แล้วพระองค์จะทำให้สูเจ้ามีชีวิตอีก แล้วสูเจ้าจะถูกนำกลับไปสู่พระองค์”^{๒๑}

^{๑๙} เสรี พงศ์พิศ และคณะ, หน้า ๒๒๐.

^{๒๐} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๕.

^{๒๑} อ้างแล้ว, หน้า ๓๓๒.

ส่วนธรรมชาติของมนุษย์นั้น ผลงานการสร้างของอัลเลาะห์ ทารกทุกคนเกิดมาบริสุทธิ์ อิสลามเห็นว่าบ้าปีกิดขึ้นกับมนุษย์เมื่อเวลาโตขึ้น รู้จักผิดชอบชั่วดี แล้วจะใจฝ่ายกูญ หรือละเมิดจริยธรรมของอัลเลาะห์^{๒๒} ดังนั้น สิ่งที่จะไม่เป็นบาปก็คือ การจำแนกต่อเจตนาของมนุษย์ของอัลเลาะห์ จึงได้ชื่อว่าอิสลาม ส่วนผู้ยอมจำแนกต่ออัลเลาะห์ซึ่งว่ามุสลิม หรือมีคำเปล含ที่ลึกซึ้งไปกว่านั้นก็คือ การถวายตัวต่อพระเจ้าเพื่อสันติ คือถ้าไม่ยอมถวายตัวต่อพระเจ้าก็ไม่มีสันติ ก็เรียกว่ามุสลิม^{๒๓} เช่นกัน

ดังนั้น จะเห็นว่า “จำแนกสัญญาณ” จึงเป็นเหตุให้เกิดบัญญา ใจได้อ่านสืบคือการเข้าไปหาไปอยู่ กับพระเจ้า อีกประการหนึ่งศาสนาอิสลาม แม้จะมีเรื่องเกี่ยวกับการสร้างโลก สร้างมนุษย์คล้ายกับคริสต์ แต่ก็มีข้อแตกต่างอยู่ข้อหนึ่งคือ คริสต์เห็นว่ามนุษย์เกิดมาบ้านี้เพราบบุญทำไว้ก่อนคือ อาdam กับอีว่า บานันน์ติดตัวมาแต่เกิด แต่อิสลามเห็นว่าคนไม่ต้องรับโทษต่อความผิดของอาdam กับอีว่า เพราะพระองค์ยกโทษให้อadam กับอีว่าแล้วพระองค์ตรัสว่า “ไม่มีผู้แบกภาระคนใดแบกภาระ ของอีกคนได้ และนั่นคือมนุษย์ไม่ได้รับผลอันใดนอกจากสิ่งที่เขาได้ขวนขวยไว้”^{๒๔}

ดังนั้น เมื่อมาถึงตอนนี้หากเราตัดเรื่องสรรรค์เรื่องการสร้างโลกเรื่องหลักคำสอนพิธีกรรม ต่างๆ ออก มุ่งเพียงเพื่อจะศึกษาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาหรือทางรอดของมนุษย์ในทศนะของอิสลาม จึงจะเห็นว่าอิสลามวางเป้าหมายไว้ที่การอวันพิพากษาเพื่อจะเข้าไปสู่โลกสรรค์หรือในโลกของวันที่พื้นขึ้น (กิยามะห์) การที่มนุษย์จะไปสู่วิถีทางนั้นได้มนุษย์จะต้องปฏิบัติตามกฎของพระเจ้า แม้มนุษย์จะไม่มีบ้านมาตั้งแต่เกิดเหมือนคริสต์ก็ตาม แต่การไม่ยอมรับกฎของอัลเลาะห์ก็ถือว่ามีบานและ ดังนั้น ถ้ามนุษย์อยาจจะไปสู่วันพื้นคืนชีพจะต้องสัญญอมต่อพระเจ้า (อิสลาม) ต่อเจตจำนงค์ อันศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้านั้น เมื่อทำได้เช่นนั้นนุษย์ก็จะได้รับการแก้ไขปัญหาชีวิต ก็จะประสบกับความสุข

๔.๒.๓ พุทธศาสนา พระพุทธศาสนา นั้นถือว่าปัญหาชีวิตอยู่ที่ทุกข์คือความไม่รู้ตามความจริง เพราะถูกอวิชชารครอบงำ ความไม่รู้ดังกล่าวไม่ใช่อะไรอื่นนอกจากเสียจากไม่รู้ในหลักความจริงคืออริยสัจ ๔ ประการ คือ

๑. ทุกขอริยสัจ คือ การเกิด การเจ็บ การแก่ การตาย การประสบพบเจอกับสิ่งที่ไม่เป็นที่รัก การพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก การไม่ได้สิ่งที่ปราถนา ก็เป็นทุกข์ที่สุดแม้บุปثمان (การยึดมั่นถือมั่น) ในขันธ์ ๕ (อัตตา ตัวตน-สังขาร ร่างกาย) ก็เป็นทุกข์^{๒๕} เมื่อมนุษย์ประสบก็ตาม

^{๒๒} เสรี พงศ์พิพ แฉคณะ, หน้า ๑๓๒.

^{๒๓} เศรียร พันธรังษี, ศาสนาเปรียบเทียบ, หน้า ๔๗๘.

^{๒๔} เสรี พงศ์พิพ แฉคณะ, หน้า ๑๓๗.

^{๒๕} ว.ม. (ไทย) ๔/๑๔/๒๑.

ไม่ประสบก็ตามกับสิ่งที่เป็นที่รัก และไม่เป็นที่รัก ก็จะเป็นทุกข์ เมمแต่ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ของร่างกายก็เป็นทุกข์ เป็นต้น ความทุกข์นั้น หมายถึงความมีบัดดัน ทนได้ยาก โดยสรุป ทุกข์ มี ๒ อย่าง คือทุกข์ประจำ คือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย และทุกข์จร คือ ทุกข์ประจำสังขาร

๒. ทุกขสมุทัยอริยสัจ คือ เหตุเกิดของความทุกข์ ซึ่งก็ได้แก่ตัณหา ๓ ประการ คือ การตัณหา ภวตัณหา วิภาตัณหา ในมิลินทปัญหาพูดถึงตัณหา ๓ เป็นเหตุให้เกิดในภาพภูมิ ต่างๆ กัน ดังนี้คือ การตัณหาเป็นเหตุให้ไปเกิดในอบายภูมิ ๔ มนุษย์ ๑ สวรรค์ ๖ ชั้น คนเราอาศัย การตัณหาทำดีบังทำชั่วบัง ความดีความชั่วนั้นเองเป็นเหตุไปเกิดในนรกและสวรรค์ ภวตัณหา เป็นเหตุให้ไปเกิดในรูปพรหม ๑๖ ชั้น วิภาตัณหาเป็นเหตุให้เกิดในอรุปภาค^{๒๖}

จะเห็นได้ว่าตัณหาทั้ง ๓ ประการนี้เองเป็นเหตุให้เกิดความทุกข์และทำให้มีการเวียนว่าย ตายเกิดอยู่ตลอดเวลาหาที่สุดไม่ได้

๓. ทุกขนิโรธอริยสัจ คือ การดับตัณหาไม่เหลือด้วยวิรากะ ความสละละทิ้ง ความพัน ความไม่อลาญในปัญหา

๔. ทุกขนิโรปปฏิปทาอริยสัจ คือ ความจริงของแนวทางที่จะนำไปสู่การดับทุกข์ ดับตัณหาไม่มีเหลือแม้เชือทางที่จะดำเนินไปสู่การดับทุกข์ (ทุกขนิโรปปฏิปทา) นี้ก็คือ มรรคเมืองค ๙ นั้นเองคือ

๑. ความเห็นชอบ	๕. อาชีพชอบ
๒. ความคิดชอบ	๖. พยายามชอบ
๓. เจรจาชอบ	๗. ระลึก รู้ตัวชอบ
๔. การงานชอบ	๘. ตั้งใจไว้ชอบ

จะเห็นว่าเมื่อมนุษย์รู้ทุกข์ว่าคืออะไรแล้ว รู้เหตุของความทุกข์คือตัณหา และรู้แนวทางนำ ไปสู่การดับทุกข์จนสามารถรู้ถึงการดับทุกข์หรือดับตัณหาได้ในที่สุด มนุษย์ก็จะมีอิสรภาพทางจิต ไม่ตกอยู่ในวังวนของกิเลสหลุดพันในที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้มนุษย์ก็จะหมดปัญหา หรือคำนับพบทางรอด ของชีวิตตน ซึ่งคำว่ารอดก็คือรอดจากการครอบงำของกิเลส เราจะพบว่ามนุษย์มีปัญหาทุกวันนี้ เพราความที่มนุษย์ตกอยู่ในอำนาจของตัณหานั้นเอง จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในชีวิต ถ้ามนุษย์ ดับตัณหาได้โดยใช้หลักอริยสัจ ๔ ก็จะสามารถแก้ปัญหาชีวิตของตนเองได้

๔.๒.๔ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาพราหมณ์เป็นศาสนาเทวนิยมศาสนาหนึ่งที่เห็นว่า มนุษย์ คือผลผลิตของพระเจ้า แต่พราหมณ์ไม่ได้เห็นเหมือนคริสต์ว่าพระเจ้าสร้างมนุษย์ไม่เชือกจะบำบ普 และบำปติดตัวมาตลอดตั้งแต่คลอดจนตาย แต่พราหมณ์คล้ายกับอิสลามตรงที่เห็นว่าพระเจ้าได้ให้

^{๒๖} กรมการศาสนา, มิลินทปัญหา เล่ม ๑, (กรุงเทพฯ : การศาสนา, ๒๕๔๓), หน้า ๕๑.

อภัยมนุษย์ มนุษย์ไม่จำต้องมารับผลของการกระทำของใคร (อีว่า + อีฟ + เอวา) มนุษย์คนไหนทำผิดก็รับผิดเห็นบาปเอง อิสลามเห็นว่าการปฏิเสธกูของอัลเลาะห์คือบาป แต่พระองค์ไม่ได้คิดเช่นนั้น พระองค์เห็นว่าพระเจ้าสร้างมนุษย์จากส่วนต่างๆ ของพระองค์ แต่เมื่อสร้างมาแล้วมนุษย์กลับถูกอวิชชา (อวิชชา) คือความไม่รู้ร้ายปิดบังตา ทำให้ไม่รู้ความจริง ทำดีทำชั่วไปตลอดทำให้ได้รับผลกระทบ ทางรอดในขันตอนแรกต้องอ้อนวอนให้พระหัวใจยังด้วยการบูชาบัญญัติวัตถุที่พระเจ้าชอบ พระเจ้าจะได้ช่วย ในพัฒนาการขันหลัง (อินดู) เห็นว่าที่มนุษย์เป็นทุกข์ เพราะถูกอวิชชาครอบงำไม่สามารถพบทางแห่งแสงสว่างของตนคือ พระหม เป็นเหตุให้มนุษย์ก่อกรรมได้สารพัดแต่เมื่อไรก็ตามมนุษย์คันพบว่าที่แท้เขามองคือปรมาจัณ เขาก็จะไปรวมกับพระเจ้า (ปรมาจัณ) ทันที ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าพระหมเห็นว่าปัญหาของมนุษย์คือการไม่รู้ว่าตนเองมาจากไหน จึงทำกรรมมากมาย เมื่อไรมนุษย์รู้ว่าตัวเองมาจากอะไรและสามารถเข้าไปรวมกับสิ่งนั้นได้ก็จะเป็นสุขอย่างนิรันดร์ ซึ่งนั้นก็เป็นทางรอดอย่างหนึ่งของมนุษย์ในทัศนะของศาสนาพระหม—อินดู โดยวิธีที่จะทำให้รู้จักตัวตนสากลของตนก็ต้องปฏิบัติตามแนวทาง ๕ ประการนี้คือ

๑. กรรมมรรค = การกระทำการร้อนไม่มีว่าจะคือเหตุให้เวียนว่ายตายเกิด
๒. ชัวนมรรค = การศึกษาและปฏิบัติเพื่อความรู้แจ้ง
๓. ภักดิมรรค = ความภักดิเทพเจ้า
๔. ราชมรรค = การฝึกอบรมจิต^{๒๗}

๕. วิเคราะห์เปรียบเทียบการแก้ปัญหาของมนุษย์ของศาสนาต่าง ๆ

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผู้เชื่อจะไม่แบ่งเป็นเทวนิยม อเทวนิยมหรือรวมชาตินิยมแต่จะนำหลักวิธีการของแต่ละศาสนามาวิเคราะห์เพื่อให้เห็นข้อแตกต่างของแต่ละศาสนา ดังนี้คือ

ในศาสนาคริสต์เห็นว่าการแก้ปัญหาคือการกลับตัว (Conversion) จากการหันหลังเป็นกบฏกับพระเจ้าให้มาเชื่อถือพระเจ้ามาปฏิบัติตามคำสอน ผู้ถือบาปคือพระเยซูจะทำให้ชีวิตมนุษย์อยู่รอดได้มีโอกาสเข้าไปอยู่กับพระเจ้าได้ สาเหตุที่มนุษย์มีปัญหาในกรอบของคริสต์ เป็นเพราะมนุษย์ไม่เชื่อพระเจ้า ยอมรับอำนาจของบาป (คุณธรรมฝ่ายชั่ว) มาปฏิบัติจนพระเจ้าต้องลงโทษและขับไล่ออกจากอาณาจักรของพระองค์ ดังนั้นเป็นต้นมานมนุษย์ก็มีบาปมีลักษณะของผู้หลงทางเมื่อไรเขาก็ทิ้งบ้าหันมาเป็นผู้ไม่หลงทางชีวิตเขาก็อยู่ใกล้พระเจ้ามากขึ้น

ส่วนอิสลามไม่เห็นเป็นแบบนั้น อิสลามเห็นว่าแม้อadm กับอีว่าจะผิดต่อพระเจ้าแต่พระองค์ก็ไม่กรุณาไม่เอาโทษ แต่พระองค์ (อัลเลาะห์) ได้วางแผนเพื่อไปสู่วันพิพากษาโลกมนุษย์ ดังนั้น มนุษย์

^{๒๗} ดนัย ไชโยรา, นา涵ศาสนา, (กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, ๒๕๕๐), หน้า ๓๗.

จะต้องให้ความเคารพครั้งหน้าในเจตนาرمณ์คำสั่งของพระเจ้าโดยเด็ดขาด เพราะอัลเลาะห์คือผู้กำหนดความเป็นความตายของมนุษย์ มนุษย์เดิมเกิดมาไม่มีบาปเป็นผู้บริสุทธิ์ แต่พอโடเข็มมนุษย์รู้ดีว่าไม่ดำเนินตามกฎของอัลเลาะห์ก็จะมีบาป ดังนั้น หากมนุษย์ต้องการหมอดูบ้าปต้องพยายามต่ออัลเลาะห์เท่านั้นจึงจะสามารถมีชีวิตродและไม่มีปัญหาในชีวิตและสามารถไปยืนต่อหน้าอัลเลาะห์ในวันพิพากษาได้

ส่วนพระมหาณกกลับเห็นว่าปัญหาของมนุษย์คือการไม่รู้ว่าความจริงแล้วตนเองเป็นพระม (ประมาณัน) จึงเป็นเหตุให้มนุษย์มีปัญหาสารพัดต้องดีบัน แต่เมื่อไรที่เขารู้ว่าเขาเป็นคริสต์และไปรวมกับประมาณันได้เขาก็จะหมดทุกข์ จะเห็นว่าในศาสนาเทวนิยมทั้ง ๓ ศาสนาเห็นว่าแนวทางแก้ปัญหาของมนุษย์นั้นต่างกัน กล่าวคือ

๑. คริสต์ เห็นว่ามนุษย์เป็นธรรมบุคคลมาตั้งแต่ต้น เป็นผู้หลงทางถูกสาปจากพระเจ้า ตกอยู่ใน wang ของบาป ดังนั้น พระเจ้าจึงส่งพระเยซูมาไก่บาปหรือทำให้ผู้หลงทางเหล่านั้นกลับใจมานับถือพระเจ้า ถ้าได้ไม่เชื่อพระเจ้าก็จะมีบาปอยู่อย่างนั้นต่อไป ไม่มีทางจะแก้ไขได้ ดังนั้น แนวทางในการช่วยเหลือมนุษย์ของคริสต์จึงเป็นการตามหาลูกแกะที่หลงทางมาอยู่ในโกรวีอก โดยนัยของการหันหลังให้บ้าปีกคือการกำจัดบ้าปีกหนึ่งนั้นเอง แต่เมื่อหันมานับถือคริสต์แล้วก็ยังต้องลังบ้าปอยู่ เพราะต้องทำเพื่อความบริสุทธิ์ของคนอยู่เสมอ

๒. อิสลาม เห็นว่ามนุษย์ไม่ได้บ้าปมาแต่กำเนิด แต่บ้าปเพราะไม่เชื่อในเจตจำนงค์ของพระอัลเลาะห์ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องหันมานับถือจำนวนต่อพระเจ้าเพื่อตัวเองจะได้มีความสุขไม่เป็นบาป

๓. พระมหาณ์ เห็นว่ามนุษย์มีปัญหา เพราะคนไม่พบประมาณันหรือไม่รู้วิปภูบต เพื่อให้เข้าถึงประมาณัน ดังนั้น ทางแก้ของมนุษย์คือกำจัดความไม่รู้แล้วเข้าสู่ความเป็นหนึ่งเดียวกับพระเจ้า

๔. พุทธศาสนา เห็นว่ามนุษย์มีปัญหา เพราะทุกข์หรือความบีบคั้นอันเนื่องจากตกอยู่ใน wang ของตัณหาทั้ง ๓ คือ การตัณหา ภวตัณหา และวิภาวะตัณหา ตัณหาก่อให้เกิดทุกข์ ดังนั้น การจะแก้ปัญหานี้ได้ก็จะต้องรู้ในอริยสัจคือความจริงอันประเสริฐคือ ๑. ทุกข์ ๒. สมุทัย เหตุแห่งทุกข์ ๓. โนโร การดับทุกข์ และ ๔. มรรค วิถีทางที่จะดำเนินไปสู่การดับทุกข์ หรือถ้าจะพูดในเชิงวิธีการของวิทยาศาสตร์เราอาจเห็นว่าอริยสัจมีหลักการคล้ายๆ วิทยาศาสตร์คือ

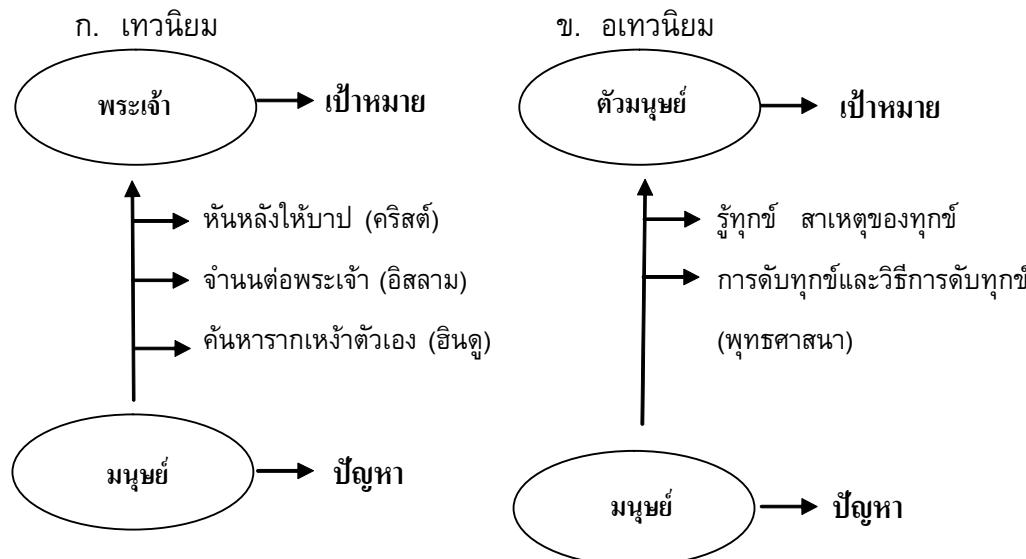
๑. ปัญหาหรือกำหนดปัญหา (ทุกข์)
๒. สังเกต เหตุของปัญหา (สมุทัย)
๓. การทดลอง (มรรค) และ
๔. สรุปผล (โนโร)

ดังนั้น วิธีการแก้ปัญหาของพุทธจึงดำเนินไปตามทางของเหตุและผล นอกจากนี้แล้วในศาสนาทั้ง ๒ ประเภทนั้นเราระพบว่าวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละศาสนานั้นมีเป้าหมายที่แตกต่างกันกล่าวคือ

๑. เทวนิยม เน้นเทพเจ้า พระเจ้าเป็นจุดศูนย์กลาง ทางรอดของมนุษย์อยู่ที่พระเจ้าเป็นสำคัญ เช่น คริสต์-อิสลาม-อินดู แต่ในเมื่อรายละเอียดอาจต่างกันส่วนเป้าหมายนั้นตรงกัน

๒. อเทวนิยม เน้นมนุษย์หรือตัวของมนุษย์เป็นศูนย์กลาง ดังนั้นการเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาเหล่านั้นจึงต้องให้มนุษย์พิจารณาที่ตนเองและแก้ที่ตนเองเป็นสำคัญ ไม่ได้ไปเกี่ยวข้องกับพระเจ้า แต่ประการใดเลย

จากการกล่าวมาทั้งหมดเราสามารถพิจารณาได้จากภาพนี้ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันระหว่างมนุษย์กับการแก้ปัญหาของมนุษย์

ภาพ ข.

๖. สรุปวิจารณ์

มนุษย์เมื่อตอกยูในอำนาจของกิเลสตันหาเป็นธรรมดาวจะต้องมีปัญหา โดยเฉพาะปัญหาทางด้านจิตใจแล้วยิ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ศาสนาได้เป็นตัวเลือกหนึ่งของมนุษย์ในการเข้ามาแก้ปัญหาซึ่งแต่ละศาสนาก็ให้คำตอบและเสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาไปต่างๆ กัน เป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ววิธีการแก้ไขปัญหาทั้งปวงก็สรุปลงอยู่ที่เป้าหมายของแต่ละศาสนา กับวิธีการที่จะปฏิบัติอีกหลายนั้น

ศาสนาเทวนิยมก็จะแก้ปัญหาโดยการทำให้ถูกใจพระเจ้า เช่น คริสต์กับอิสลาม

ส่วนศาสนา Hinduk็ต้องทำลายอวิชชาแล้วเข้าไปรวมกับพระเจ้า

เมื่อกล่าวโดยสรุปกลุ่มเทวนิยมก็จะมีเป้าหมายที่พระเจ้าเป็นหลัก

ส่วนอเทวนิยมกลับให้ความสำคัญกับมนุษย์ (Humanism) มากกว่าโดยไม่ได้สนใจกับพระเจ้า และเห็นว่ามนุษย์มีปัญหารึไม่มีก็ไม่ได้เกี่ยวกับอะไรกับพระเจ้า แท้จริงแล้วตัวมนุษย์เองนั้นแหล่เป็นผู้ก่อปัญหา ทางออกหรือวิธีแก้ปัญหาก็คือปัญหา ก็หาวิธีการแก้ตามนั้นๆ เมื่อมนุษย์แก้ปัญหาได้ก็จะสามารถบรรลุความสุขของชีวิตได้โดยไม่ต้องพึ่งอำนาจจากศาสนาหรือการมีของใครเลย สมดังพุทธภาษิตที่ว่า อตุตา หิ อตุโน นาโน ตนแลเป็นที่พึ่งของตนนั้นเอง

* * * * *

บรรณาธิการ

ก. พระไตรปิฎก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๗.

ข. หนังสือทั่วไป

กรมการศาสนา. มิลินทปัญหา เล่ม ๑. กรุงเทพมหานคร : การศาสนา, ๒๕๔๓.

ดันย ไซโภรา. นา涵ศาสนา. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๓๖-๓๘.

ปรีชา ช้างหวั่นยืน และคณะ. มนุษย์กับศาสนา. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, ๒๕๔๓.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสนา : ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

มนต์ ทองชัช. ๕ ศาสนาสำคัญของโลก. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๐.

สำนักราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิต พ.ศ. ๒๕๒๕. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๕.

สุภัตรา สุภาพ. สังคมวิทยา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพาณิช, ๒๕๔๐.

สุจิตรา รณรื่น. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดวงแก้ว, ๒๕๔๐.

เสรียร พันธรังษี. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : ศาสนาประทีป, ๒๕๑๗.

สุชีพ ปัญญาณุภาพ. ศาสนาเปรียบเทียบ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๐.

เสรี พงศ์พิช และคณะ คห : ในทรอศนะของพุทธศาสนา อิสลามและคริสต์ศาสนา กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๒๔.

ง. ภาษาอังกฤษ

Dellav Summey (edited), **Longman Dictionary of Contemporary English (Third Editon)**,

Spain: Cayfosa Barcelona, 1995.